

РЕКОМЕНДАЦІЇ

за результатами спільних комітетських слухань комітетів
Верховної Ради України

з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва,
з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих
територій у Донецькій, Луганській областях та Автономній Республіці Крим,
міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин,
з питань національної безпеки, оборони та розвідки
на тему:

**«Зовнішньополітичні аспекти деокупації АР Крим
та міста Севастополя: парламентський вимір»
(м. Київ, 20 січня 2021 року)**

**Заслухавши та проаналізувавши питання парламентського виміру
зовнішньополітичних аспектів деокупації АР Крим та міста Севастополя
учасники спільних комітетських слухань, які відбулись 20 січня 2021
року, відзначають таке:**

1) Наслідком збройної агресії Російської Федерації проти України, яка триває з 20 лютого 2014 року, стала нелегітимна воєнна окупація і подальша незаконна анексія території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя – невід’ємної складової державної території України, воєнна окупація значної частини державної території України у Донецькій та Луганській областях;

2) З моменту нелегітимної воєнної окупації на території АР Крим та міста Севастополя суттєво погіршився стан дотримання прав людини та основоположних свобод, зазнають системних утисків політичні, громадянські, соціальні, культурні та економічні права і свободи. Окупаційна влада проводить політику знищення української і кримськотатарської ідентичностей, переслідує за політичними мотивами представників громадянського суспільства та релігійних діячів;

3) Російська окупаційна влада здійснює витіснення Православної Церкви України з території Кримського півострова, позбавляючи церковні громади своїх релігійних споруд та будівель, а також місць богослужінь. Українська мова як мова навчання повністю зникла в кримських школах, навчання кримськотатарською мовою системно скорочується;

4) Російська Федерація продовжує ігнорувати вимоги міжнародного права, грубо нехтуючи своїми міжнародно-правовими зобов’язаннями, зокрема попри Наказ Міжнародного Суду ООН від 19 квітня 2017 року РФ не скасувала заборону на діяльність Меджлісу кримськотатарського народу, внаслідок якої представники регіональних та місцевих меджлісів опинились під загрозою кримінального переслідування;

5) Російська Федерація продовжує розгортання на території Кримського півострова військових баз, дислокує додаткові військові гарнізони, здійснює примусові призови українського населення на службу до лав своїх збройних сил, що прямо суперечить нормам міжнародного гуманітарного права. Активна мілітаризація Кримського півострова створює загрозу не лише для України, а й для всього Чорноморського простору безпеки;

6) Міжнародна політика невизнання законності окупації АР Крим та міста Севастополя окупаційною владою Російської Федерації вимагає подальшої консолідації та постійної уваги з боку світового співтовариства. Санкції – один з головних елементів зовнішньополітичного виміру деокупації АР Крим та міста Севастополя. Україна має наближати свій санкційний режим до режимів ЄС, США та інших стратегічних партнерів, таким чином збільшуючи санкційний тиск на державу-агресора;

7) Актуальність імплементації [Рекомендацій парламентських слухань на тему: «Стратегія реінтеграції в Україну тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та міста Севастополь: проблемні питання, шляхи, методи та способи» від 22 вересня 2016 року](#) зберігається донині.

Виходячи з необхідності належного законодавчого забезпечення зовнішньополітичних ініціатив, спрямованих на деокупацію АР Крим та міста Севастополя, заслухавши та обговоривши доповіді та позиції залучених сторін, учасники парламентських слухань рекомендують:

I. Президенту України:

1. Внести на розгляд Верховної Ради України проекти Законів України: «Про внесення змін до Розділу Х Конституції України» (щодо Автономної Республіки Крим), «Про корінні народи», «Про статус кримськотатарського народу».

2. Розглянути можливість ухвалення рішення про співробітництво з Меджлісом кримськотатарського народу шляхом підписання відповідного Указу.

3. Провести координаційну нараду з членами міжфракційного депутатського об'єднання у Верховній Раді України «Кримська платформа» за участю представників Міністерства закордонних справ України.

II. Верховній Раді України:

1. Передбачити розгляд питання діяльності Кримської платформи як окремого пункту порядку денного зустрічей двосторонніх груп міжпарламентського співробітництва.

2. Створити групи підтримки Кримської платформи в рамках парламентських асамблей міжнародних організацій.

3. Просувати схвалення документів парламентськими асамблеями міжнародних організацій з висловленням підтримки діяльності Кримської платформи та реалізації ініціатив, що стосуються ситуації в АР Крим та місті Севастополі.

4. Реформувати санкційне законодавство, зокрема встановити відповідальність за порушення санкційного режиму та передбачити механізми моніторингу ефективності санкцій.

5. Скасувати Закон України «Про створення вільної економічної зони «Крим» та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України». Врегулювати питання щодо переліку заборонених видів економічної діяльності на тимчасово окупованій території АР Крим та міста Севастополя.

6. Ухвалити зміни до законодавства України, що передбачають встановлення відповідальності за публічне заперечення фактів збройної агресії РФ і тимчасової окупації частин території України.

7. Ухвалити законодавство про соціальний і правовий захист осіб, позбавлених свободи внаслідок збройної агресії проти України, з урахуванням критеріїв, затверджених Резолюцією Парламентської асамблеї Ради Європи №1900 (2012) від 3 жовтня 2012 року «Визначення поняття «Політичні в'язні».

8. На виконання Указу Президента України від 26 лютого 2020 року № 58 «Про День спротиву окупації Автономної Республіки Крим та міста Севастополя» ухвалити необхідні зміни до законодавства для вшанування цієї важливої дати на національному рівні.

9. Вжити заходів щодо вдосконалення законодавства про кримінальну відповідальність за незаконний перетин державного кордону України та заселення тимчасово окупованої території України.

10. Ухвалити Закони України: «Про державну політику перехідного періоду – комплекс заходів із подолання наслідків міжнародного збройного конфлікту Російської Федерації та України», «Про корінні народи України», «Про статус кримськотатарського народу», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження адміністративної процедури державної реєстрації фактів народження та смерті, які відбулися на тимчасово окупованій території України в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі».

11. Ухвалити Постанову Верховної Ради України «Про деякі питання захисту права на свободу світогляду та віросповідання вірян Кримської єпархії Української православної церкви (Православної Церкви України) та збереження приміщення Кафедрального собору святих рівноапостольних князя Володимира та княгині Ольги».

III. Кабінету Міністрів України:

1. Вжити необхідних заходів для організації та проведення Саміту Кримської платформи в Києві у 2021 році із залученням глав держав та урядів держав світу, провідних міжнародних організацій.

2. Здійснити підготовчі заходи для започаткування Форуму з питань безпеки у регіонах Чорного та Середземного морів.

3. Розробити механізм моніторингу дотримання прав людини в Криму, який дозволить відслідковувати та збирати інформацію про порушників прав людини на території АР Крим та міста Севастополя. Спільно з ЄС, США та іншими стратегічними партнерами України запровадити санкційний режим проти порушників прав людини на тимчасово окупованій території АР Крим та міста Севастополя.

4. Просувати питання українського порядку денного щодо Криму в рамках ГУАМ, ОЧЕС, Ради країн Балтійського моря, Тюркської Ради, Люблінського трикутника, Центральноєвропейської ініціативи та інших міжнародних організаціях, дво- та багатосторонніх дипломатичних форматах, переговорних майданчиках тощо.

5. Брати активну участь у підготовці та розробці доповідей спеціальних моніторингових місій і спеціальних доповідачів міжнародних організацій в Україні, готувати об'єктивну інформацію щодо порушень прав людини, збереження культурної спадщини, екологічного стану, демографічної ситуації та мілітаризації на тимчасово окупованій території АР Крим та міста Севастополя.

IV. Раді національної безпеки і оборони України:

1. Забезпечити контроль за виконанням Стратегії деокупації АР Крим та міста Севастополя.

2. Підготувати пропозиції щодо вдосконалення санкційного законодавства.